

דוח פעילות 1

בשער פרק זה:
הכניסה לבית האקדמיה

1.1 < קבלת חברים חדשים לאקדמיה

האספה הכללית של האקדמיה בחרה בישיבתה מיום כ"ט בסיוון תשע"ח, 12 ביוני 2018, ארבעה חברים חדשים אל שורותיה, ואלה הם: פרופ' **נעמה ברקאי** – פרופסור לגנטיקה מולקולרית, מכון ויצמן למדע; פרופ' **סימון הופקינס** – פרופסור לשפה וספרות ערבית, האוניברסיטה העברית בירושלים; פרופ' **עדיאל (עדי) שטרן** – פרופסור לפיזיקה, מכון ויצמן למדע; פרופ' **מיכה שריר** – פרופסור למדעי המחשב, אוניברסיטת תל אביב.

טקס קבלת החברים החדשים לאקדמיה והרצאות הבכורה שלהם היו בישיבה הפתוחה של האספה הכללית של האקדמיה ביום הדלקת נר שלישי של חנוכה, כ"ו בכסלו תשע"ט, 4 בדצמבר 2018, בבית האקדמיה בירושלים (ראו פירוט להלן בפרק 8 "הרצאות, כינוסים ואירועים").

מימין: פרופ' נעמה ברקאי, פרופ' סימון הופקינס, פרופ' עדיאל (עדי) שטרן, פרופ' מיכה שריר

1.2 < תקציר הפעילות השוטפת

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים עושה בתוקף תפקידה על פי החוק לקידום הפעילות המדעית ולטיפוחה. בשנה זו נעשו פעולות חדשות ומתמשכות, ובהן חיזוק קשרי החוץ המדעיים עם אקדמיות עמיתות בחו"ל וייעוץ שוטף לממשל בפעולות הנוגעות למחקר ולתכנון מדעי בעלי חשיבות לאומית באמצעות ועדות הסוקרות והמעריכות מעת לעת את הפעילות המדעית בישראל בתחומים שונים.

עוד פעלה השנה האקדמיה לטיפוח הקשר עם חוקרים צעירים והמשיכה בפעילותן של החטיבות למדעי הטבע ולמדעי הרוח ושל ההוצאה לאור. כמו כן הרחיבה האקדמיה והעמיקה את הפעולות להנחלתו ולהנגשתו של המדע לציבור. לדיווח מפורט על הפעילות השוטפת ראו להלן בפרקי הדוח השונים.

במהלך השנה האחרונה פרסמה מועצת האקדמיה שלושה גילויי דעת. המועצה הביעה את הסתייגותה ואת דאגתה בנוגע לעמדת המל"ג המתירה הפרדה מגדרית באקדמיה. המועצה קראה להבטחת הגעה חופשית של מדענים וסטודנטים זרים לישראל ויצאה נגד הכרזות בעניין קרטליזציה כביכול במחקר ובהשכלה הגבוהה בישראל. נוסף על כך, בשל מניעת מינויה של פרופ' יעל אמיתי למועצת הנגידים של הקרן הלאומית גרמניה-ישראל (GIF) יצאה המועצה בגילוי דעת נגד עירוב שיקולים פוליטיים בהחלטות הנוגעות למחקר מדעי ולמינויים מדעיים. ניתן לעיין בגילויי הדעת המלאים באתר האקדמיה.

1.3 < קידום הקשר עם אקדמיות זרות וחיזוקו

קידום קשריה המדעיים הבינ-לאומיים של ישראל הוא אחת המשימות החשובות של האקדמיה. במהלך השנה האחרונה התהדקו הקשרים עם אקדמיות זרות, והם הובילו לקיום כינוסים משותפים, לביקורי חוקרים ולכינון יחסים שוטפים בין האקדמיות.

בחודש אפריל חתמו נשיאת האקדמיה פרופ' נילי כהן ונשיאת האקדמיה הלאומית למדעים של ארצות הברית, ה-NAS (National Academy of Sciences), ד"ר מרשה מק'נאט (Dr. Marcia McNutt) על הסכם היסטורי לשיתוף פעולה בין המוסדות, במעמד נשיא המדינה מר ראובן (רובי) ריבלין.

מטרת ההסכם היא קידום מדענים מצטיינים בשתי המדינות והסדרת שיתוף הפעולה בין הקהילות המדעיות שלהן. ההסכם לשיתוף פעולה כולל עם האקדמיה הלאומית של ארצות הברית, האקדמיה למדעים המובילה בעולם, יוצא לפועל בתמיכתה של קרן משפחת בלווטניק. הכינוס הדו-לאומי הראשון במסגרת ההסכם – The Blavatnik – US-Israel Scientific Forum – ייערך ב-16-17 בספטמבר 2019 בירושלים ויעסוק בתחום מדעי המחשב.

מימין: נשיאת האקדמיה הלאומית למדעים של ארצות הברית ד"ר מרשה מק'נאט ונשיאת האקדמיה פרופ' נילי כהן בטקס החתימה על ההסכם בין האקדמיות

הקשר עם האקדמיה הצרפתית למדעים (l'Institut de France – Académie des sciences) התחזק במידה רבה במהלך השנה האחרונה עם עריכתם של שני כינוסים מדעיים, הראשון בפריז, באקדמיה הצרפתית בחודש יוני 2018, והשני בבית האקדמיה בירושלים בנוכחותו של נשיא המדינה מר ראובן (רובי) ריבלין בחודש נובמבר 2018. בכינוסים השתתפו זוכי פרסי נובל, זוכי מדליית פילדס וחברי האקדמיות משתי המדינות. שיתוף הפעולה עם האקדמיה המלכותית הבריטית (Royal Society) הוסיף לפרוח בכינוס שהתקיים באנגליה בחודש מרס בנושא של חקר הטיפול במים. נוסף על אלה נערך בחודש ינואר כינוס בשיתוף עם האקדמיה הלאומית האיטלקית דיי לינצ'יי (Accademia Nazionale dei Lincei) ברומא בהשתתפות חברי שתי האקדמיות. כינוסים דו-לאומיים נוספים נערכו גם בשיתוף עם האקדמיה הלאומית למדעים של אזרבייג'ן (Azerbaijan National Academy of Sciences) והאקדמיה הצ'כית (Czech Academy of Sciences).

ביקרו באקדמיה השנה פרופ' פרנס קורדובה (Prof. France Córdoba), מנהלת הקרן הלאומית למדע של ארצות הברית (NSF), משלחת אקדמית בכירה מבריטניה, משלחת מטעם האקדמיה הסינית למדעים (Chinese Academy of Sciences), משלחת מהאקדמיה הלאומית למדעים של אזרבייג'ן, שכללה נציגים ממוסדות אקדמיים ומן הממשלה, שר החוץ האיטלקי פרופ' אנצו מואוורו מילנזי (Prof. Enzo Moavero Milanesi) ושגרירת גרמניה בישראל ד"ר סוזנה ואזום-ריינר (Dr. Susanne Wasum-Rainer). במהלך ביקורם הם נפגשו עם נשיאת האקדמיה, עם חברי מועצת האקדמיה ועם חברי אקדמיה נוספים.

לפירוט הפעילויות למען קידום הקשר עם אקדמיות זרות ראו להלן בפרק 5 "קשרים בין-לאומיים".

1.4 < ייעוץ והערכה לגורמי הממשל

חוק האקדמיה מונה עם תפקידיה של האקדמיה את המשימה של ייעוץ לממשלה בפעולות הנוגעות למחקר ולתכנון מדעי בעלי חשיבות לאומית. כמו כן החוק קובע כי על האקדמיה להגיש לממשלה (שר המדע והטכנולוגיה) ולכנסת סקירה תלת-שנתית על מצב המדע והמחקר בישראל לעומת מצבו בעולם.

השנה פעלו, ועודן פועלות, ועדות ייעוץ, הערכה ומעקב מטעם האקדמיה בתחומים האלה:

- < ועדת דוח מצב המדע בישראל
- < ועדת מומחים לבדיקת הנושא של איכות החיים בישראל
- < ועדה לבדיקת תחום לימודי השואה במוסדות האקדמיים בישראל
- < ועדה לבחינת האפשרות לשלב לימודי מדע הנתונים (Data Science) בכל תחום ידע באוניברסיטה

ניתן לעיין בדוחות המלאים של ועדות האקדמיה שאושרו במועצת האקדמיה באתר האקדמיה.

1.4.1 < ועדת דוח מצב המדע בישראל

דוח מצב המדע בישראל התלת-שנתי השלישי של האקדמיה צפוי להתפרסם בנובמבר 2019 ולהיות מוגש לוועדת המדע והטכנולוגיה של הכנסת ולשר המדע והטכנולוגיה. הדוח הוא פרי עבודתה של ועדה הפועלת בשנה האחרונה בישיבות מליאה ובאמצעות שבע תת-ועדות. בראש הוועדה עומד חבר האקדמיה פרופ' רשף טנא, וחברים בה חברי האקדמיה פרופ' אמנון אהרוני, פרופ' ישראל ברטל, פרופ' יוסף ירדן, פרופ' אלי קשת, לשעבר חברת האקדמיה הצעירה פרופ' ליאת איילון וחבר האקדמיה הצעירה פרופ' נעם אליעז. הוועדה התכנסה שמונה פעמים לישיבות מליאה, שבהן נפגשה עם מעצבי המדיניות המדעית של ישראל, עם ראשי קרנות המחקר העיקריות, עם נושאי משרה במערכת האקדמית ועוד. נוסף על אלה היו ישיבות של תתי-הוועדות השונות. הוועדה גם ערכה התייעצויות לא פורמליות עם מדענים ועם מספר רב של אישים המעורים במדיניות המדעית של מדינת ישראל.

ראוי לציין את שיתוף הפעולה הפורה עם ות"ת, שסייעה במידה רבה לזרימת מידע לוועדה ולדו־שיח בונה ומפורה. טרם פרסומו של הדוח תעלה טיוטה שלו לדיון במליאת האקדמיה.

עיקרי פעילות הוועדה בשנה החולפת:

מדעי הרוח

מליאת הוועדה, ובעיקר תת־הוועדה למדעי הרוח בראשותו של חבר האקדמיה פרופ' ישראל ברטל, דנה בהיבטים השונים של המשבר החריף במדעי הרוח באוניברסיטאות המחקר, נפגשה עם דקני מדעי הרוח ובחנה את מסקנות "ועדת שיין" של הות"ת (תוכנית "שאר רוח"). כמו כן הוצגו ונבחנו דוחות ומסמכים על הפעילות המחקרית במדעי הרוח הנעשית בספרייה הלאומית וב"יד ושם" (ראו להלן בפרק זה בסעיף "מעבדות לאומיות").

מדעי החברה

בשל מורכבות הנושאים הנוגעים לתחום זה, כפי שעלו בדוח מצב המדע השני ובדוח ועדת המעקב, מונתה תת־ועדה ייחודית לנושא בראשותו של חבר האקדמיה פרופ' רוני אלנבלום. ועדה זו נפגשה ודנה בהמלצות הדוח הקודם על רקע המצב כיום בתחום מדעי החברה.

קשרי מדע בין־לאומיים

הוועדה נפגשה עם נציגי הקרן הלאומית גרמניה–ישראל (GIF), המנוהלת על ידי מועצת נגידים בראשות שני שרי המדע, ועם הנהלת משרד המדע והטכנולוגיה כדי ללמוד על מצב הקרן הסובלת מתת־תקצוב. הוועדה התרשמה כי חרף הקשיים הרבים הקרן פועלת כהלכה ומממנת מחקרים בחזית המדע הבסיסי בכל תחומי הידע, ללא משוא פנים. שיתוף הפעולה בין מדענים מצטיינים משתי המדינות הוא חשוב ובעל ערך למדע הישראלי, לפיכך הוועדה רואה חשיבות רבה בהמשכו ובהגדלתו של מימון פעילות המדעית של קרן חשובה זאת.

נוסף על זה, הוועדה נפגשה עם כמה נושאי משרה האחראים למימון השתתפותה של ישראל בתוכנית המחקר של הקהילייה האירופית (Horizon 2020) וכן עם הנהלת איסרד – המשרד המנהל את הקשרים עם התוכנית. המדע הבסיסי הישראלי מיצב עצמו היטב בכמה תוכניות אירופיות יוקרתיות דוגמת ה־ERC. לעומתו, ישראל כמדינה מגלה חולשה בכמה תוכניות אחרות, כמו תוכנית מארי קירי לבת־ר־דוקטורנטים מצטיינים ותוכניות אחרות שנתגלו בהן פערים מהותיים בין מדינות הקהילייה לחוק הישראלי. ישראל כמדינה מגלה חולשה גם בהשתתפות בתוכניות הכרוכות בהשתלבות במאגדים אירופיים, ובעיקר תוכניות המשלבות תעשייה ומחקר אקדמי. נוסף על זה, להערכת הגורמים שאיתם שוחחו חברי הוועדה, על ישראל יהיה להגדיל במידה ניכרת את דמי השתתפותה בתוכנית האירופית בשנים הבאות.

מעבדות לאומיות

הוועדה דנה ארוכות בנושא של מעבדות לאומיות והקדישה זמן ומאמץ כדי להבין כיצד לממש את הפוטנציאל המדעי הגלום במרכזי מחקר ובמתקני מחקר גדולים שנבנו בארץ בשני העשורים האחרונים. לדעת הוועדה, פוטנציאל זה אינו ממומש דיו הן בשל תת-שימוש בולט במרכזי המחקר ובמתקני המחקר הללו, מסיבות שונות, והן בשל חוסר אמצעים וידע בשימוש בשיטות מחקר מודרניות. הוועדה התרכזה בשלושה מרכזים, ובהם הספרייה הלאומית, המכון הבין-לאומי לחקר השואה שליד "יד ושם" ומאיץ SARAF שבמרכז למחקר גרעיני (ממ"ג) שורק. מרכזים אלו ואחרים (דוגמת המעבדות של רשות העתיקות) מצויים מחוץ לקמפוסים האוניברסיטאיים. חרף זאת הם משרתים את מחקרן של הקהילות האקדמית והטכנולוגית בארץ וכן את מחקרה של הקהילה המדעית הבין-לאומית.

בהמלצתה של ועדת המעקב הקודמת (שהגישה את הדוח לנשיאה במאי 2017) יזמה הוועדה יום עיון בחסות האקדמיה למדעים בנושא "מקורות קרינה מייננת ומאיצים חדשים בישראל ושימושיהם", שהתקיים במאי 2019.

מחקר רפואי – "רופא חוקר"

תת-הוועדה זיהתה כי חרף הרמה הרפואית הגבוהה במוסדות הבריאות בארץ קיים פער הולך וגדל בין התפתחות המחקר הרפואי בארץ ובעולם ובין יכולתם של הקלינאים ליישם ידע זה. לדעת תת-הוועדה, מצוקות תקציביות ואחרות מונעות מהרופאים לעסוק במחקר ולהיחשף להתפתחויות החשובות שחלו בטיפול במחלות בשנים האחרונות. הוועדה קוראת לערוך יום עיון שיוקדש לסיעור מוחות בנושא חשוב זה, שבעקבותיו יגובש נייר עבודה שיבטא את רוח הדיון.

תפוקות ותשומות

המחקר האקדמי בארץ סובל מתת-תקצוב ביחס למדינות הנאורות (ביחס של כ-1 ל-2). מליאת הוועדה ותת-הוועדה הספציפית נפגשו פעמים מספר עם גופים ומומחים העוסקים בניתוח סטטיסטי של תשומות ותפוקות של המדע הישראלי. תת-הוועדה שמה לה למטרה לנסות ולהביא לידיעת מקבלי ההחלטות את הקשיים הנובעים מהיעדר תקצוב מתאים.

קשרי אקדמיה-ות"ת

מליאת הוועדה ותת-הוועדה עסקו בנושאים שונים הכרוכים בקשרי האוניברסיטאות עם הגוף המממן (ות"ת). אחד הנושאים העיקריים שעלו לדיון היה מודל להערכת מדענים, שמשפיע בין השאר על מודל התקצוב. חשוב מזה, ייעשה ניסיון לתת מענה ל"שטחים מתים" – תחומי מדע חשובים להתפתחות האקדמית והכלכלית של המדינה שבהם כמעט נפסקה הפעילות של מדענים ישראלים, כמו הנדסה גרעינית, מתח גבוה, חומרי מבנה, מטלורגיה ועוד.

הוועדה קיבלה דוחות מראשי האוניברסיטאות בארץ הנוגעים להתפתחויות העיקריות בשלוש השנים האחרונות. דוחות אלו ישולבו בדוח התלת-שנתי הקרוב.

1.4.2 < ועדת מומחים לבדיקת איכות החיים בישראל

חברי הוועדה, שמונתה בידי נשיאת האקדמיה הלאומית למדעים במרס 2017, הם מדעני חברה מתחומים שונים. יו"ר הוועדה הוא לשעבר נשיא האקדמיה פרופ' מנחם יערי (לרשימת חברי הוועדה ראו להלן בפרק 10 "ועדות האקדמיה"). במהלך השנה החולפת התכנסה הוועדה כמה פעמים לצורך למידת הנעשה בישראל ובעולם בתחום האפיון והמדידה של איכות החיים. במהלך עבודתה עומדת הוועדה בקשר עם אנשי מקצוע וממשל שונים, ובראשם המשרד להגנת הסביבה, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, המועצה הלאומית לכלכלה ובנק ישראל.

בשנים האחרונות נעשתה בישראל פעילות רבה ומגוונת בהגדרת מרכיביה של איכות החיים ובמידתם. אחת ממטרות הוועדה היא לבחון ולהעריך את המאמץ המתמשך הזה. הוועדה בוחנת בעיקר את מידת הקיימות (sustainability) של מרכיבים אלה, כלומר את הדרכים לוודא שאיכות החיים בישראל, על מרכיביה, תהיה בת־קיימה.

לצורך קידום עבודתה הקימה הוועדה שישה צוותי משנה. צוות המשנה הראשון עוסק בגיבוש מסגרת תאורטית למדידת איכות החיים וקיימותה, וחמשת הצוותים האחרים עוסקים בתתי־תחומים שכל אחד מהם הוא מרכיב מכונן של איכות החיים: התחום הכלכלי, התחום הטבעי־סביבתי, התחום האנושי, התחום החברתי והתחום התרבותי־זהותי.

מטרתו של כל אחד מצוותי המשנה האלה היא להציג את האופן שבו תת־התחום הנבדק מאפשר את איכות החיים של תושבי ישראל, וכן כיצד יש לנטר תחום זה על מנת לוודא שהוא יאפשר גם בעתיד רמת איכות חיים גבוהה. לשם כך צוותי המשנה מסתייעים בסקירות מדעיות שהוזמנו לסייע במיפויים של אלה: המרכיבים ההכרחיים לאיכות החיים בכל אחד מהתחומים, טיב היחסים ביניהם והאתגרים העומדים בפניהם. בשילוב עם סדנת מומחים, שתיערך בשלבים מתקדמים יותר של עבודתה, תגבש הוועדה את המלצותיה בנוגע למדידת איכות החיים בת־הקיימה בישראל.

1.4.3 < ועדה לבדיקת תחום לימודי השואה במוסדות האקדמיים בישראל

בעצתו של חבר האקדמיה פרופ' יהודה באואר הוחלט להקים ועדה לבדיקת תחום לימודי השואה במוסדות האקדמיים בישראל. חבר האקדמיה פרופ' ישראל ברטל עומד בראש הוועדה (לרשימת חברי הוועדה ראו להלן בפרק 10 "ועדות האקדמיה").

במהלך השנה האחרונה התמקדה עבודת הוועדה במיפוי המצב הקיים במחקר ובהוראה בתחום. נוסף על כך עסקה הוועדה בנייתו החומר ובכתיבת מסקנות והמלצות. הדוח צפוי לצאת לאור בשנת 2019.

1.4.4 < ועדה לבחינת האפשרות לשלב לימודי מדע הנתונים (Data Science) בכל תחום ידע באוניברסיטה

השנה הקימה האקדמיה ועדה לבחינת האפשרות לשלב לימודי מדע הנתונים (Data Science) בכל תחום ידע באוניברסיטה. בוועדה בכירים מן הקהילייה האקדמית הישראלית מענפים שונים של מדעי הנתונים ומתחומי ידע אחרים. הקמת הוועדה נבעה מהכרה בחשיבותם של מדעי הנתונים כמיומנות יסוד שעשויה להועיל לחוקרים ולסטודנטים, ובמקרים רבים היא אף הכרחית להם, בכל תחומי הלימוד באוניברסיטאות בארץ ובכל התארים. מדעי הנתונים הולכים ותופסים מקום מרכזי בהתקדמות המדע, הן במחקר והן בתעשייה, ותורמים תרומה גדולה הן בפועל והן בכוח להתקדמות המחקר והפיתוח ולצמיחה כלכלית. מדינת ישראל מחויבת להעניק לתלמידיה מיומנות מתקדמת בתחום זה כדי שיפעלו ויתחרו בהצלחה בכל המסגרות המדעיות המובילות בעולם. הוועדה תבחן דרכים ללימוד התחום וההיקף הראוי לו. מְרָכָז פעילות הוועדה הוא בוגר האקדמיה הצעירה פרופ' יונתן בן־דב מאוניברסיטת חיפה (לרשימת חברי הוועדה ראו להלן בפרק 10 "ועדות האקדמיה").

1.5 < טיפוח הצעירים במדע

האקדמיה רואה חשיבות בהידוק הקשר עם דור המדענים הצעירים ועם המדענים לעתיד – תלמידי המחקר. בתוך כך היא פועלת לקידום צעירים מצטיינים במערכת ההשכלה הגבוהה בכמה מסגרות, ובהן האקדמיה הצעירה הישראלית, תוכנית קאוולי (Kavli Frontiers of Science – KAVLI) ומיזם ג'יספו (German–Israeli Frontiers of the Humanities – GISFOH), פרסי בלווטניק למדענים צעירים, תוכנית המלגות להבאת בת־דוקטורנטים זרים לישראל, פעילות קבוצות פורום הצעירים, מלגות אדמס ומלגות קרן פולקס.

פעילויות אלו נועדו לעודד חוקרים צעירים ומבטיחים ישראלים; למשוך חוקרים צעירים מצטיינים מרחבי העולם להשתלב במעבדות המחקר בישראל ולשמש מנוף לשיתופי פעולה בין־לאומיים; לחזק את המעבדות המובילות בישראל בחוקרים מצטיינים; לקדם קשר מקצועי ואישי הדוק עם מדענים מצטיינים בתחילת דרכם כדי ליצור שיתופי פעולה מחקריים פוריים בעתיד.

לפירוט הפעילות של תוכניות אלה ראו בפרקים שלהלן.

1.6 < הנגשת המדע לציבור והנחלתו

בשנים האחרונות פועלת האקדמיה לפתיחת שעריה לציבור הרחב כדי לחשוף לפניו את הישגי המדע. האקדמיה סבורה כי העמקת מעורבות הציבור בהישגי המדע היא שליחותם של אנשי המדע וצורך חיוני של המערכת האקדמית, שתיטיב לתפקד בסביבה ציבורית אוהדת.

יתרה מזו, הנגשתו והנחלתו של המדע לחברה בישראל וקיום שיח נסמך־מדע בציבור חשובים לקבלת החלטות מושכלות במישור האישי והלאומי ולגיוס הדור הבא של המדענים הישראלים. האקדמיה מחשיבה במיוחד את השתתפותם של תלמידי תיכון בפעילויותיה. מפגשים כאלה של תלמידי תיכון עם בכירי המדע עשויים לכוון את המשך דרכם של הצעירים בעתיד ולהשפיע עליהם בבחירות מושכלות.

תערוכת "נתיב המאובנים: העדות לאבולוציית האדם"

בחודש פברואר עלתה בבית האקדמיה תערוכה שבה מוצג התוואי המשוחזר של אבולוציית האדם באמצעות ההוכחות המדעיות – העתקי גולגולות מאובנות של מיני הומינידים קדומים מאוספו הפרטי של חבר האקדמיה פרופ' יואל רק מהחוג לאנטומיה ואנתרופולוגיה שבבית הספר לרפואה באוניברסיטת תל אביב. בתערוכה מוצגים גם נציגיהם האקזוטיים של ענפים "צדדיים" בעץ ההתפתחות של משפחת האדם, שהתפתחו בד בבד עם האדם והתקיימו בצידו אך לא שרדו עד ההווה. המוצגים בתערוכה, ובהם המאובנים העתיקים ביותר

פרופ' יואל רק מדריך בתערוכה "נתיב המאובנים".

הידועים לעולם המחקר, נמצאו ברחבי העולם, וחלקם טרם הוצגו לציבור הרחב. כ־1,300 מבקרים (תלמידי תיכון מרחבי הארץ, קבוצות מאוניברסיטאות ומוסדות מחקר, מוזאונים והקהל הרחב) ביקרו בתערוכה עד כה ושמעו הדרכה מפי פרופ' רק, ששימש גם אוצר ויועץ מקצועי.

סדרת "בשערי האקדמיה"

סדרת המפגשים "בשערי האקדמיה" נערכת זה ארבע שנים, ובכל שנה היא מתמקדת בנושא רב־תחומי אחר. בסדרה משתתפים חברי אקדמיה, חוקרים ואנשי רוח, ומטרתה להנגיש לציבור הרחב נושאים מדעיים כדי לחזק בחברה הישראלית את ערכי הלימוד והמציאות, ברוח משנתו של נשיאה הראשון של האקדמיה פרופ' מרטין בובר.

משתתפי המפגש "גבולות באמונות" ברב־שיח עם תלמידי תיכון

בשנת תשע"ט הוקדשה הסדרה לנושא "גבולות" וכללה שישה מפגשים בנושאים האלה: גבולות האמונה, גבולות היקום, גבולות באומנות, גבולות הידע, גבולות המשפט וגבולות הנורמליות. סדרת המפגשים זוכה להצלחה רבה בציבור הרחב ולעיתים קרובות מארחת תלמידי תיכון. התלמידים נפגשים עם המרצים לפני ההרצאות למפגש אישי וישיר ושומעים מהם על דרכם המקצועית ועל האתגרים והסיפוק שבעבודת המדען.

עורכי הסדרה הם חברי האקדמיה פרופ' ידן דודאי, פרופ' אבנר הולצמן, סגן נשיאת האקדמיה פרופ' דוד הראל ונשיאת האקדמיה פרופ' נילי כהן.

הכינוס הרב־תחומי השנתי במדעי הטבע ובמדעי הרוח

בחודש פברואר השנה נערך זו הפעם הרביעית הכינוס הרב־תחומי הבינ־לאומי השנתי של האקדמיה, והוא הוקדש לנושא "מסעות". בכינוס השתתפו חוקרים בכירים מהארץ ומהעולם מהתחומים אסטרופיזיקה, אקלים, ארכאולוגיה, גאוגרפיה, גאולוגיה, היסטוריה, ספרות ועוד. הכינוס פתוח לציבור הרחב, ומטרתו, מלבד הפן המדעי, היא הצגת הרב־תחומיות של המדע והעמקת הקשר בין שתי חטיבותיה של האקדמיה.

כנהוג, למחרת הכינוס התקיימה הרצאה, שאותה נשא חבר האקדמיה וזוכה פרס נובל פרופ' אהרן צ'חנובר, בנושא "המסע לתגלית מדעית: האם דרך אחת מובילה אליה, או דרכים רבות?"

בצוות ההיגוי של הכינוס חברי האקדמיה פרופ' ידין דודאי (יו"ר), פרופ' אבנר הולצמן, סגן נשיאת האקדמיה פרופ' דוד הראל ונשיאת האקדמיה פרופ' נילי כהן.

יום דרווין הבינ־לאומי

ביוזמתם של חברי האקדמיה פרופ' יואל רק ופרופ' יוסי שילה מציינת האקדמיה זו השנה השלישית את יום הולדתו של דרווין, 12 בפברואר, בכינוס שנתי מיוחד המעלה על נס את תרומתו של דרווין לעולם המדע, לקידום אומץ אינטלקטואלי, סקרנות וחשיבה ביקורתית. הכינוס, שנערך בהובלתו של פרופ' רק, הוקדש לנושא "המין הומו סאפינס וקרוביו המוזרים – הניאנדרטלים" וריתק סטודנטים, תלמידי תיכון וקהל רחב ומגוון.

ראיונות החברים

בשנת 2016 פתחה האקדמיה בצילום ראיונות עומק עם חבריה על מנת להנגיש את הביוגרפיה האישית והמקצועית שלהם לצורך העמקת הכרתו של הציבור הרחב את הישגי המדע, וכן לצורכי תיעוד. חברי האקדמיה המרואינים מתבקשים לבחור את המראיין שלהם, משורות האקדמיה או מחוצה לה, והריאיון מתנהל כשיחה אינטימית וללא עריכת תוכנו. הראיונות המלאים מועלים, לאחר שעברו תכתוב, לערוץ ה־YouTube ולאתר האקדמיה, והם נגישים לקהל הרחב. עד כה הועלו למרשתת ראיונות עם 17 חברי אקדמיה, וכעשרה מצויים בשלבי הפקה שונים.

מימין: פרופ' יצחק אנגלרד, פרופ' אריאל פורת ופרופ' אהרן ברק בריאיון במסגרת מיזם "ראיונות החברים"